

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVISTĚ
V BRNĚ

S00RP00VCNG0

Doručeno 12.8.20
č.j. 124 892/20
S-96 553/20

Městský úřad Břeclav
Odbor stavební a životního prostředí
Náměstí T. G. Masaryka 42/3
690 81 Břeclav

Váš dopis č./spis.zn: MUBR 96591/2020

MUBR-S 96353/2020/Ha

Ze dne/doručeno dne: 08. 07. 2020/13. 07. 2020

Naše č.j.: NPU-371/53676/2020

Vyřizuje: Matulíková Zoja/ 137

Spisový znak: 820.4

Brno 05. 08. 2020

Podivín, okres Břeclav, kraj Jihomoravský, č. parcely 1070, sousoší Panny Marie Immaculaty se sv. Floriánem a sv. Vendelínem, kulturní památka, rejstř. č. ÚSKP – 29718/7-1651. Restaurování sousoší Panny Marie Immaculaty se sv. Floriánem a sv. Vendelínem.

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

„Restaurování sousoší Panny Marie Immaculaty se sv. Floriánem a sv. Vendelínem.“

Přílohy žádosti:

„Restaurátorský průzkum a záměr. Podivín (okres Břeclav), sousoší Panny Marie Immaculaty se sv. Floriánem a sv. Vendelínem.“

Zpracovatel: František Pavůček, Nejdek 51, 691 44 Lednice na Moravě.

Datum zpracování: 14. 2. 2020

Popis zamýšlených prací:

Na základě vstupního vizuálního posouzení navrhuje restaurátor následující postup obnovy, cituji: „Před zahájením a v průběhu prací, bude prováděna fotografická dokumentace, která bude mapovat průběh prací a stane se základem restaurátorské zprávy. Zděná část památky bude mechanicky, oškrábáním špachtlemi, celoplošně zbavena odpadávajících nátěrů. U kamenných částí památky, terasového soklu a krytiny, bude povrch očištěn od poléťavých depozit, biologického napadení a tmavých uhlíkatých krust. Čištění bude probíhat na základě zkoušek na nepohledových stranách. Zkoušky budou představovat mokrou i suchou cestu. Na základě vyhodnocení těchto zkoušek pak bude vybrána přiměřená metoda čištění, která bude probíhat šetrnými technikami, se zaměřením na odlišnou charakteristiku daných problémů na jednotlivých partiích. Technologie bude navržena tak, aby nebyly rozrušeny pojivové struktury jednotlivých materiálů a zároveň byla respektována historická patina stáří. Čištění bude probíhat mokrou cestou, případně párou, do té míry, aby došlo k odstranění biologického napadení a tmavých uhlíkatých krust, ale zároveň nedošlo k destrukci kamenného materiálu. K dočištění biologického napadení dojde chemickou cestou, za použití speciálních přípravků určených pro restaurování. Dočištění tmavých uhlíkatých krust se provede mechanicky pomocí kartáčků se středně tuhými umělými štětini. Narušený kámen

památky bude zpevněn konsolidačními prostředky na bázi organokřemičitanů. Bude se jednat o místa s narušenými pojivovými vazbami mezi jednotlivými zrnky horniny, kdy dochází k povrchovému sprášování. Praskliny budou injektovány. Chybějící části omítaných ploch soklu budou doplněny trasvápennou omítkou s trasovým přednástříkem. U kamenných částí památky bude plastická rekonstrukce podřízena typu horniny a stupni její degradace. Nové tmely budou řešeny tak, aby se svojí strukturou, texturou i barevností co nejvíce přibližovaly okolnímu materiálu. Plastická rekonstrukce bude aplikována na předem očištěná a zpevněná místa. Tmely budou nanášeny tam, kde chybějící či opravovaná část má vliv na celkovou výtvarnou jednotu díla. Chybějící kovaná lucerna bude nově zhotovena dle starší fotodokumentace. U památky budou barevnou retuší řešeny nově doplněné partie a doplňky z předchozího opravného zásahu, z důvodu optického sjednocení doplněných částí s okolím. Barevná retuš bude lokálně nanášena opakovaně v jednotlivých lazurách tak, aby nedošlo k uzavření podkladu. Atributy budou retušovány vyzlacením poškozených detailů 24 karátovým plátkovým zlatem pokládáním na mixtion. Kovaná lucerna s konzolou budou antikorozně ošetřeny a natřeny vrchním nátěrem s grafitovou černí. Omítaná soklová část a vápencové díly památky budou opatřeny vápennou lazurou. Součástí povrchové úpravy se stane i ošetření památky biocidním přípravkem, který působí jako prevence. Hydrofobizační prostředek nebude aplikován.“

Charakteristika věci:

Na obdélné základně mohutný obdélný sokl s konvexně tvarovanou střední částí. Sokl ukončen vyloženou profilovanou římsou, na přední straně segmentově vypjatou. Římsa zastřešena. Na přední straně soklu rameno se svítilnou. Uprostřed soklu na kruhové podnoži zeměkoule obtočená hadem, na ní Madona v životní velikosti v kontrapostu s vytlačeným pravým ramenem, oděna ve volný šat s bohatě zřaseným a rozevlátým pláštěm spadajícím z ramen k zemi. Ruce Madony sepijaty před tělem. Hlava pootočená k levému rameni. Kolem hlavy obroučka z hvězd. Tělem probíhá silný esovitý pohyb. Po levém boku Immaculaty na podnoži socha sv. Floriána v životní velikosti s pokrčenou pravou nohou. Světec oděn v šat římského vojína, plášť rozevlátý za tělem, pravá ruka mírně pokrčena v lokti, v ruce drží vědro s vodou, kterou leje na hořící dům u jeho pravé nohy. Levá paže drží žerď, spočívá na hrudi. Hlava pootočená k pravému rameni. Po levém boku Immaculaty na čtvercové podnoži socha sv. Vendelína v životní velikosti, oděného v dobový šat, na pravém boku přes rameno zavěšena trubka. U levého boku brašna. Pravá ruka pokrčena, odtažena a zdvižena od těla, drží hůl. Levice spočívá volně podél těla. Hlava v klobouku pootočená a mírně zakloněna k pravému rameni. Pravá noha stojí na koruně. U levé nohy ovce. Za zády kmen stromu. Tělem probíhá esovitý pohyb.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Barokní sousoší, jehož vznik je zařazen kol r. 1750, je autorským dílem významného sochaře Ignáce Lenglachera.

Technický stav věci:

„Materiál památky, ze kterého je dílo vytvořeno, je kompaktní sedimentární hornina s mušlovými zrny. Jedná se s největší pravděpodobností o mušlový vápenec litavského typu, který vyniká svojí dobrou opracovatelností a zároveň dokáže udržet i detail. Zlacené atributy vykazují lokálně známky znečištění. Zlacený povrch působí celkově zachovale bez viditelné ztráty povrchové zlaté vrstvy. Povrch památky je silně znečištěn lišejníky, mechem a usazeninami atmosférických nečistot. Biologické organizmy podporují vlhkostní režim a svým kořenovým systémem pronikají do hmoty kamene. Tím lokálně narušují jeho pojivové vlastnosti. Pískovcové díly v prostoru zemní části, před podstavcem, jsou téměř bez spárovací výplně. Zbytky tmelů ve spárách jsou degradované. Sokl

podstavce byl v minulosti druhotně natažen vrstvou terasa, které je v zachovalém stavu. Ostatní povrch podstavce je opatřen nevhodným nátěrem v silné neprodyšné vrstvě. Nátěr se místy odlupuje a odkrývá degradovanou, narušenou omítkovou vrstvou. U sochy sv. Floriána jsou viditelné lokální defekty v podobě prasklin v místě kolen a drapérie. Chybí část modelace kamenného vrcholu žerdi praporce. Sochy působí na pohled hmotově zachovale vzhledem k soudržnému sjednocujícímu nátěru posledního opravného zásahu. Dá se předpokládat, vzhledem k charakteru horniny, že po omytí soch a odstranění biologického znečištění se odhalí na povrchu kamene ztráta modelace v podobě drobných defektů. Chybí kovaná lucerna.“

Národní památkový ústav na základě znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce nejsou v rozporu se zájmem ochrany výše uvedených, kulturně historických hodnot tzn., že souhlasíme se zahájením restaurátorským prací ve výše uvedeném rozsahu za těchto podmínek:

1. Práce budou, v souladu s platnou legislativou, provedeny držitelem příslušného povolení MK ČR pro restaurování.
2. Práce budou v jejich průběhu řádně dokumentovány a vlastník bude po dohodě s restaurátorem a orgánem státní památkové péče svolávat dle povahy prací kontrolní prohlídky. V rámci vstupního kontrolního dne bude se zástupci státní památkové péče projednána míra doplnění poškozené modelace.
3. Ukončení akce proběhne v rámci komisionálního předávacího řízení za přítomnosti zástupce vlastníka památky, zástupce orgánu státní památkové péče, zástupce NPÚ, ÚOP v Brně a dodavatele prací.
4. V rámci předávacího řízení bude zástupci vlastníka a NPÚ, ÚOP v Brně odevzdán originál závěrečné restaurátorské zprávy.

Zdůvodnění:

V případě výše uvedeného sousoší jde o kulturní památku ve smyslu zákona č. 20/87 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a proto je nutné postupovat ve smyslu platné legislativy.

Ad 1) Požadavek na provádění prací odbornými restaurátorskými kapacitami plyne z výše uvedeného zákona, § 14a, a souvisí s charakterem kulturní památky – jde o figurální sochařské dílo, tudíž o dílo výtvarné.

Ad 2) Dokumentační povinnost rovněž plyne z platných zákonných norem, zejména z § 10 vyhlášky 66/88 Sb., žádoucí je zcela průkazná dokumentace, kupříkladu dle Metodického listu NPÚ – Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv č. 4/2006. Požadavek na svolávání kontrolních prohlídek má oporu v zákoně, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace a dohled orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrnění – upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní prohlídky lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

Ad 3) Požadavek na komisionální předávací řízení plyne z potřeby zjištění, zda byly práce ukončeny ve smyslu platného závazného stanoviska (rozhodnutí). Vzhledem ke skutečnosti, že přijímajícím je vesměs laická osoba, je žádoucí odborné posouzení, včetně doporučení k převzetí díla, či naopak upozornění na případné nedodělky a nedostatky. Toto posouzení může být též chápáno jako součást kompenzace vlastníkově památky a zvýšení jeho právních jistot. Přítomnost orgánu státní

památkové péče je žádoucí, aby v případě sporů mohl být zajištěn další postup ve prospěch zachování hodnot kulturní památky.

Ad 4) Požadavek na odevzdání Závěrečné restaurátorské zprávy vlastníkov a zástupci odborné organizace státní památkové péče má oporu v odst. 9, § 14 výše uvedeného zákona.

Doporučení:

Doporučujeme, aby restaurátorská zpráva byla vypracována dle Metodického listu NPÚ – Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv č. 4/2006. Doporučujeme, aby byl restaurátor smluvně zavázán k vedení restaurátorského deníku. Další doporučení vycházejí z praxe restaurování v rámci památkové péče. Je žádoucí, aby závěrečná restaurátorská zpráva byla zcela průkazná a měla náležitou vypovídací hodnotu. Restaurátorská zpráva je totiž svou povahou historickým pramenem k památce (dílu) před restaurátorským zákrokem a sumarizuje provedené práce včetně záznamu použitých technologií. Vhodným vodítkem pro její zpracování je výše uvedený Metodický list NPÚ 4/2006. Vedení restaurátorského deníku umožňuje následnou kontrolu průběhu prací, zejména v případě nutnosti jejich zpětného prověření, zvláště technologie a technologických lhůt.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

S pozdravem

Mgr. Bc. Tomáš Vícha
vedoucí odboru péče o památkový fond